

PUT KOJIM SE IDE SA SVOM IZVESNOŠĆU MLADOSTI

Kako to da sam postala pisac? To nije nešto što sam očekivala od sebe, niti nešto što sam sama odabrala, kao što ljudi biraju da budu advokati ili zubari. Naprosto se desilo, iznenada, 1956. godine dok sam prelazila preko fudbalskog terena na putu od škole do kuće. Sastavila sam pesmu u glavi i onda nakon što sam je zapisala, i posle toga, znala sam da je pisanje jedina stvar kojom želim da se bavim.

Nisam znala da ta pesma uopšte nije valjala, ali i da sam znala, verovatno ne bih marila. Nije me rezultat naveo da pišem nego to iskustvo, taj elektricitet. Promena iz „nepisca” u pisca je bila trenutna, kao prelaz iz dosadnog činovnika u banci u krvoločno čudovište u lošim filmovima. Svako ko me je video mogao je da pomisli da sam bila izložena nekoj hemikaliji ili kosmičkom zračenju koje pretvara pacove u džinove ili čini ljude nevidljivima.

Nisam imala dovoljno godina da bih bila svesna šta mi se dogodilo. Da sam čitala više o životima pisaca ili da sam išta znala o njima, prikrila bih sramotnu promenu koja mi se upravo desila. Umesto toga, obelodanila sam je pred svima i izazvala šok među devojkama sa kojima sam ručala u školskoj kantini. Nakon toga, jedna od njih mi je rekla kako misli da sam izuzetno hrabra, da imam petlju, čim sam podelila nešto takvo sa svima. A istina je zapravo da sam samo bila neznalica.

Takođe, ispostavilo se da sam se morala nositi i sa negodovanjem svojih roditelja, čija tolerancija na postojanje neljudskih oblika života kao što su gusenice i bube nije obuhvatala i umetnike. Po navici, ugrizli su se za jezik i odlučili da sačekaju da prođe ono za šta su se nadali da je samo faza i uporno su isticali važnost posla od kog može da se živi.

Jedna mamina prijateljica bila je malo vedrija tim povodom. „Baš lepo, draga”, rekla mi je ona, „bar ćeš raditi od kuće.” (Pretpostavila je da ću se, kao i sve druge devojke ispravnog razmišljanja, i ja nekada skrasiti. Nije bila u toku sa pričama o spisateljicama koje su u tom trenutku kružile i nije znala da su ta ozbiljna i posvećena stvorenja bila primorana da zaborave na sve to u korist uvrnutog celibata, razuzdanog života ili samoubistva – a patile su od jednog ili drugog.)

Da sam sumnjala u ulogu koju bi trebalo da ispunim, ne samo kao pisac već kao žena pisac (nepраведно osuđena), zafrljačila bih svoje naličje na drugi kraj sobe ili bih se sakrila iza zbunjujućeg pseudonima, poput B. Travena, autora *Blaga Sijera Madre* čiji pravi identitet nikada nije otkriven. Ili bih mogla pratiti primer Tomasa Pinčona, i nikada ne dati intervju niti dozvoliti da moja fotografija osvane na koricama knjige. Međutim, bila sam previše mlada da bih znala za takve trikove, a sad je već prekasno.

U biografijama uglavnom postoji neki ključni trenutak u ranoj mladosti koji predviđa put budućeg umetnika, naučnika ili političara. Dete mora biti otac čoveka,¹ a ako ni-

¹ Parafraza Vordsvortovog stiha. (Prim. prev.)

je, onda će autor biografije nešto iseći pa zalepiti kako bi sve ispalo kako treba. Ali kada se osvrnem unazad i vidim život koji sam vodila dok nisam počela da pišem, ne uspevam da pronađem ništa što bi ukazalo na taj bizarni put koji sam kasnije odabrala, niti na nešto što se ne može naći u životima većine ljudi koji nisu postali pisci.

Kad sam objavila svoju prvu zbirku pesama u dvadeset i šestoj godini – „pravu” u poređenju sa brošurama koji sam sama štampala u podrumu svog prijatelja jer je to tad bila moda – brat mi je napisao: „Čestitam na objavljivanju prve knjige pesama. I ja sam to radio kad sam bio mlađi.”

I možda je to bio znak. Imali smo mnogo zajedničkih želja kad smo bili deca, ali je on od svojih odustao i našao nove, a ja nisam.

I eto mene, 1956. godine, još u srednjoj školi, bez ijedne duše koja je delila moje viđenje toga šta bih mogla ili šta bi trebalo da radim. Nisam poznavala nijednog pisca osim svoje tetke koja je pisala dečje priče za nedeljne školske novine, što moj snobovski mladi um nije smatrao pisanjem. Nijedan pisac čije sam knjige pročitala, nijedan koji je pisao za odrasle, tj. koji je pisao petparačku književnost ili književna dela nije bio živ niti je živeo u Kanadi.

Tad još nisam započela ozbiljnu potragu za drugima svoje vrste kako bih ih izmamila iz njihovih tamnih pećina i tajnih skrovišta, stoga je moj pogled na sve to u šesnaestoj godini života bio pogled kao i svakog drugog običnog građanina: videla sam samo ono što je bilo očigledno i vidljivo. Bilo je kao da je javna uloga pisca – uloga koja je, čini mi se, bila uzeta zdravo za gotovo, u drugim zemljama i u drugim vremenima, ili u takozvanim biografijama u školskim udžbenicima – ili nikada nije bila ustanovljena u Kanadi ili je nekada postojala, ali je izumrla.

Da citiram pesmu „Portret pesnika kao pejzaž” A. M. Klajna – pesmu koju tad još nisam pročitala, ali na koju ću uskoro naići i vezati se za nju, baš kao što se tek izleglo pače veže za kengura:

*Moguće je da je mrtav, a da to niko nije otkrio.
Moguće je da se može pronaći negde
U uskom ormanu, kao leš u detektivskim romanima,
Uspravan, ukočenog pogleda, spreman da padne na lice...
Sigurni smo da je samo iz našeg stvarnog društva
On nestao, jednostavno ne postoji...
...on je, ako uopšte postoji, broj, iks,
neki gospodin Smit u hotelskoj evidenciji –
inkognito, izgubljen, nedokučiv.*

(S engleskog prevela Jelena Savić)